

УДК 341

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series18.2023.39.12>*Яковюк І. В., Маринів І. І., Товстан Ю. О.*

РЕФОРМА ПАТЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: ВЕКТОРИ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В СФЕРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Реформування патентного законодавства України здійснюється із акцентуванням зусиль на гармонізації із законодавством ЄС. Новели законодавства впроваджують низку таких довгоочікуваних інструментів, які наближають патентну охорону в Україні до системи, яка функціонує в ЄС. Вектор розвитку нормативно-правової бази України беззаперечно пов'язаний із приведенням положень актів різних галузей права та законодавства у сфері інтелектуальної власності у відповідність до зобов'язань щодо захисту прав інтелектуальної власності, взятих Україною за Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Стаття зосереджується на загальному огляді розвитку українського патентного законодавства від його зародження після становлення української незалежності до періоду реформ, розроблення та запровадження нового законодавства, і власне гармонізації українського законодавства із правом Європейського Союзу. Розглянуто також інституційні новели, серед них Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій, його запровадження та функції.

Крім того, стаття аналізує Закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності», їхній зміст та відповідність законодавчій базі Європейського Союзу. Обидва закони містять важливі зміни, деякі із них доволі довгоочікувані та покликані розв'язати проблеми, що негативно впливали на розвиток науки та промисловості в Україні роками раніше.

Поступ національного законодавства щодо патентного права критично важливий для приваблення інвестицій та економічного розвитку країни, тому тематика дослідження проблем та досягнень у цій сфері крізь призму Угоди про асоціацію та вимог, поставлених перед нами європейським курсом України, залишаються актуальними для сьогодення.

Ключові слова: *патентна охорона в Україні, інтелектуальна власність, адаптація законодавства, Угода про Асоціацію, європейський курс розвитку, реформа законодавства, інновації, наука.*

Вступ. Український шлях до вступу до Європейського Союзу розпочався у 2014 році із ухваленням Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) [1]. Цей історичний вибір було зафіксовано у Конституції України, у якій зазначається про «європейську ідентичність і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України» [2]. Упродовж восьми років Україна крок за кроком здійснювала необхідні реформи у відповідності зі взятими на себе зобов'язаннями разом із підписанням Угоди про асоціацію, і зрештою отримала статус держави-кандидата у важких умовах повномасштабного вторгнення російської федерації. Надання статусу держави-кандидата на вступ до ЄС стало не лише формальним етапом в економічному та політичному зближенні України з державами-членами ЄС, а й геополітичним сигналом, який означав, що як Україна вибрала боротися за свій Європейський шлях, так і ЄС, зрештою, обрав Україну [3].

Кожен процес вступу тієї чи іншої держави до ЄС має свої специфічні характеристики та наділений індивідуальним характером. Для України шлях до ЄС виявився без сумніву винятковим та характеризується прискореною можливістю вступу. Крім того, здійснюючи реформування законодавства з одного боку, Україна перебувала у турбулентному стані приглушеної боротьби із російськими військами та їхніми найманцями у Донецькій та Луганській областях і на півострові Крим. Збройні протистояння не стали перешкодою для ефективної роботи над виконанням вимог Угоди про асоціацію щодо наближення законодавства, адже напрямок на її імплементацію було остаточно визначено ще взимку 2013–2014 років, коли тисячі людей

спільно висловили своє бажання об'єднатися із Європейським Союзом, тому що саме ця організація репрезентує цінності, що важливі для України: воля, повага до людської гідності, демократія, рівність, високі стандарти дотримання прав людини. Ціннісний вибір витримав випробування пандемією коронавірусу, а згодом важкими місяцями зими та весни 2022 року, коли понад усе Україна продовжувала боротися за своє існування і своє майбутнє, яке її громадяни бачать у Європейському Союзі.

Станом на 26 серпня 2022 року ЄС відзначив важливі кроки, що дозволяють Україні перейти до нового етапу процедури європейської інтеграції. Серед них ухвалення важливих законів у сфері правосуддя, верховенства права та боротьби з корупцією, реформа державного управління, зміни в енергетичній сфері тощо. У тому числі, вагоме значення приділяється реформуванню сфери інтелектуальної власності, у якій України має значні успіхи. Українським урядом було запущено «Пульс угоди», вебсайт із моніторингу реалізації плану заходів виконання угоди. Моніторинг демонструє, що у сфері інтелектуальної власності прогрес виконання задач становить 94%, у сфері промислової власності – 100% майже у всіх пунктах, у захисті прав інтелектуальної власності – 40%, в охороні біотехнологічних винаходів та промислових зразках – 100%, в охороні торговельних марок – 100%, у захисті географічних позначень – 100% за винятком одного пункту [4].

Сфера охорони інтелектуальної власності загалом та патентування зокрема критично необхідні задля заохочення та захисту винахідницької діяльності, що у свою чергу позитивно сприяє розвитку економіки, конкурентоспроможності України та зберігає людський потенціал у країні, де їхні права можуть бути ефективно реалізовані та захищені у разі порушення. Україна взяла напрямок на високотехнологічний розвиток, привабливий для інвесторів, тому становлення та функціонування ефективної системи охорони інтелектуальної власності важливі задля розвитку інноваційного ресурсу України, розвитку підприємницької діяльності та загального розвитку України як конкурентоспроможного партнера.

Матеріали та методи. Підґрунтя методології цього дослідження становить комплексний підхід до аналізу й сутності патентної охорони, особливостей її становлення в Україні як незалежній та суверенній державі, аналіз наближення та адаптації українського законодавства до законодавства ЄС, який полягає у застосуванні філософських підходів, загальнонаукових і спеціальнонаукових, а також, власне, правових методів.

У дослідженні знайшов своє застосування діалектичний підхід, який використовувався на всіх етапах викладення матеріалу з метою з'ясування суті таких категорій, як патентна охорона, її сутність і призначення, історичні передумови і сучасний стан функціонування в Україні і ЄС, їх взаємопов'язаності, взаємообумовленості та взаємного впливу.

Також при написанні статті використано системний і структурнофункціональний методи, логічний – для аналізу відповідних понять і категорій, формулювання висновків, історичний – у процесі звернення до генезису предмета дослідження, порівняльноправовий та метод теоретичного моделювання й інші традиційні для юриспруденції методи.

Результати та обговорення.

1. Становлення системи патентної охорони в Україні

Розвиток патентного законодавства України розпочинається із моменту розпаду СРСР і теоретично поділяється на такі етапи:

1) 1991–2004 рр. – початковий етап розвитку законодавства щодо об'єктів промислової власності; характеризується тим, що саме тоді були закладені основи законодавства та ухвалені ключові акти у цій сфері;

2) 2004–2014 рр. – подальший розвиток, що відзначається певною стагнацією та відставанням норм від реального стану правових відносин;

3) 2014 р. та до нині – період гармонізації українського законодавства із нормами права ЄС;

Потреба у негайній розробці законодавства щодо промислової власності виникла відразу після розпаду СРСР, де право на патенти практично ніяк не регулювалося у зв'язку із відсутністю функціонування ринкової економіки. Найперші акти незалежної України у цій сфері було ухвалено у 1993 році, а саме ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки», «Про

охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». До сьогодні у частині регулювання правового режиму раціоналізаторських пропозицій дійсно також тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій. Пізніше нормативно-правові акти уточнювалися та доповнювалися новими нормами, такими як, наприклад, розмежування прав та компетенцій Укрпатенту та Установи [5, с. 8].

Значною подією, а також початком другого етапу розвитку законодавства щодо охорони промислової власності вважається ухвалення нового Цивільного кодексу. У Цивільному кодексі праву інтелектуальної власності присвячена четверта книга, де зазначено низку важливих норм, які регулюють патентне право, як-от визначення його об'єктів (винахід, корисна модель, комерційна таємниця, промисловий зразок тощо), особистих майнових та немайнових прав. Там же розділено поняття права інтелектуальної власності та права власності на речі [6].

Період до підписання Угоди про асоціацію характеризується відставанням законодавства від розвитку відносин у сфері винахідництва та відсутністю регулювання деяких важливих аспектів, як-от охорона патентів від патентного тролінгу [7].

Від 2014 року і до сьогодні Україна працює над реформуванням інституційної системи патентної охорони, судового захисту, наближує термінологію до тієї, яка визначена актами ЄС тощо.

Зокрема, Угода про асоціацію містить Частину III, що регулює інтелектуальну власність, до якої входить патентне право. Угода містить положення щодо патентів, охорони винаходів у галузі біотехнологій, про промислові зразки, географічні зазначення, фірмові найменування, торговельні марки, інтегральні мікросхеми, а також статтю 252 про співробітництво, де зазначено, що сторони обмінюються інформацією щодо захисту прав інтелектуальної власності, статтю 158 про передачу технологій тощо [1]. Україна взяла на себе зобов'язання реформувати патентне законодавство у відповідності із положеннями цієї Угоди та актами ЄС, а саме: посилити охорону і захист прав у сфері винахідництва та патентів, запровадити систему реєстрації торговельних марок, встановити чіткий обсяг захисту географічних найменувань та вжити ряд заходів щодо запобігання порушенню та зловживанню правом інтелектуальної власності тощо.

Загалом, в Угоді захисту прав інтелектуальної власності присвячена значна частина розділів та статей, що свідчить про важливість реформ, спрямованих на зближення українського законодавства із законодавством ЄС у сфері захисту патентних прав.

2. Реформування інституційної системи патентної охорони в Україні

Сьогодні система охорони патентних прав в Україні включає в себе низку нормативно-правових актів та інституцій. Серед них найвагомішими є Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року та національні акти: ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про правову охорону географічних значень», «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів». На основі цих законів та інших актів здійснює свої повноваження Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій, про який докладніше йтиметься нижче.

Як зазначено на сайті Міністерства економіки України, реформування зі зближенням із європейським законодавством передбачає три етапи: перший зі внесення змін до законодавства з метою виконання вимог Угоди про асоціацію, другий з метою отримання статусу кандидата на членство у Європейському Союзі та третій із продовженням реформування законодавства у сфері інтелектуальної власності з урахуванням розвитку європейського законодавства [9].

У рамках реформи було посилено захист та охорону прав на торговельні марки та промислові зразки, винаходи та корисні моделі, географічні значення, компонування напівпровідникових виробів. Було введено норми проти зловживання правами інтелектуальної власності, про посилення санкцій за порушення прав, встановлено нові вимоги щодо заявки на реєстрацію географічних найменувань та надано нове визначення деяким термінам.

У 2019 році було презентовано проєкт Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період 2020–2025 роки, в якому було наголошено, зокрема, на необхідності інституційного реформування сфери інтелектуальної власності [7]. Підготовка Стратегії в Україні відбувалася спільно зі Всесвітньою організацією інтелектуальної власності

(далі – ВОІВ), відповідно до Програми співробітництва між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та ВОІВ на 2018–2019 роки.

16 червня 2020 року Верховна Рада України прийняла Закон України №703-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності», який набрав чинності 14 жовтня 2020 року. [10]

Законом була запроваджена дворівнева система правової охорони інтелектуальної власності в Україні. Система передбачала створення Національного органу інтелектуальної власності України (далі – НОІВ) – державної організації, що здійснюватиме повноваження у сфері інтелектуальної власності і матиме право представляти Україну в міжнародних та регіональних організаціях, виконуватиме окремі публічні функції (владні повноваження) з реалізації державної політики (наприклад, видачу охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності), забезпечуватиме формування та реалізуватиме державну політику у сфері інтелектуальної власності, який би підпорядковувався Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2020 р. № 1267-р «Про Національний орган інтелектуальної власності» було встановлено, що на виконання Закону України від 16 червня 2020 р. № 703-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності» визначено, що державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» виконує функції Національного органу інтелектуальної власності. Міністерство економіки до 30 вересня 2021 р. мало забезпечити внесення змін до Статуту державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» у зв'язку з виконанням ним функцій Національного органу інтелектуальної власності [11].

Розпорядження набрало чинності одночасно із Законом України від 16 червня 2020 р. № 703-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності», але втратило чинність на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України № 943-р від 28.10.2022 «Про деякі питання Національного органу інтелектуальної власності». Ним було визначено, що державне підприємство «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» виконує функції Національного органу інтелектуальної власності.

Серед його функцій: приймання заявок, проведення їх експертизи та прийняття рішень щодо них, опублікування офіційних відомостей про об'єкти інтелектуальної власності та про подані заявки на торговельні марки, здійснення державної реєстрації винаходів, видача патентів на них, визнання недійсними прав на винаходи, ведення державних реєстрів, здійснення функції «Національного відомства» та «Відомства», передбачених Гаазьким і Женевським актами до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків.

Загалом, зміни можна охарактеризувати як такі, що відповідають зобов'язанням України щодо Угоди про асоціацію та позитивно впливають на стан патентного законодавства, що у свою чергу сприяє подальшому розвитку винахідництва та інновацій, необхідних для здорової економіки.

3. Імплементация законодавства ЄС: Закон 816-IX від 21.07.2020

У процесі наближення законодавства України до законодавства ЄС, частиною реформи стало посилення охорони і захисту прав інтелектуальної власності на винаходи і корисні моделі, а саме введено норми, спрямовані на протидію зловживанню правами інтелектуальної власності шляхом надання права будь-якій особі заперечувати проти заявок на винаходи після їх публікації, запроваджується можливість визнання недійсними прав на винаходи і корисні моделі в адміністративному порядку в Апеляційній палаті.

Саме про це йдеться в Законі України від 21.07.2020 № 816-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства». [10]

Законом передбачається імплементация вимог статей 219-223 Угоди про асоціацію, а також положень Директиви 98/44/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 06.07.1998 про правову охорону біотехнологічних винаходів, Регламенту (ЄС) № 469/2009 Європейського Парламенту та Ради від 06.05.2009 про сертифікати додаткової охорони для медичних продуктів,

Регламенту (ЄС) № 2019/933 Європейського Парламенту та Ради від 20.05.2019 про внесення змін до Регламенту (ЄС) 469/2009 щодо сертифікатів додаткової охорони для медичних продуктів, Регламенту (ЄС) № 1901/2006 Європейського Парламенту та Ради від 12.12.2006 про медичні продукти для педіатричного використання, Директиви 2001/83/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 06.11.2001 про звід законів Спільноти щодо лікарських засобів для людини.

Закон розширює перелік об'єктів, що не підпадатимуть під правову охорону, надає можливість подати заявку в електронній формі, подати проти заявки вмотивоване заперечення протягом шести місяців від дати публікації відомостей про заявку, визнати права на винахід недійсними в адміністративному порядку (процедура «post-grant opposition»). Проект закону пропонує деякі зміни до правової охорони корисних моделей зі збереженням швидкого припинення патенту та можливістю протидіяти діяльності власників «тролінгових» патентів за допомогою процедури визнання прав недійсними в Апеляційній палаті. Крім того, норми закону спрямовані і на боротьбу із «вічнозеленими» патентами (тобто патентуванням фактично загальновідомих діючих речовин або незначних змін у, наприклад, формі пігулок, задля збереження монополії на фармакологічному ринку та, як наслідок, завищення цін на ліки). Ці та інші запропоновані зміни повинні ефективно підтримати досягнення високого рівня охорони прав на винаходи та корисні моделі та виконання зобов'язань України за Угодою про асоціацію, а також покращити стан ринку фармакології та пришвидшити розвиток винахідницької діяльності.

Згідно із висновком комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України з Європейським Союзом, законопроект в цілому не суперечить праву Європейського союзу. Однак, комітет зазначає, що деякі положення актів права ЄС слід врахувати більш повно, наприклад, ввести до українського законодавства точне визначення терміну «мікробіологічний процес», яке міститься у Директиві 98/44/ЄС, та додати до ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» можливість подання заяви на продовження строку сертифікату на продаж деяких продуктів, що охороняються патентами. Деякі положення закону також не відповідають Угоді ТРІПС у статті 31 щодо «другого патенту» та не враховують статтю 223 Угоди про асоціацію.

Підсумовуючи, Закон України від 21.07.2020 № 816-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства» вводить низку важливих новел, урегульовуючи нагальні для українського законодавства питання, проте містить і пункти, які потребують корегування задля відповідності актам ЄС, Угоді ТРІПС та статті 223 Угоди про асоціацію.

4. Імплементация законодавства ЄС: Закон 6464 від 24.12.2021

Інший Закон спрямований на імплементацию Глави 9 Розділу IV «Торгівля та пов'язані з торгівлею питання» Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Це Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності». Метою його прийняття є імплементация до національного законодавства положень щодо загальних зобов'язань, цивільних заходів, процедур і засобів захисту прав інтелектуальної власності, передбачених частиною третьою Глави 9 Розділу IV Угоди, та Директивою 2004/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 29.04.2004 про захист прав інтелектуальної власності.

Законом пропонується доповнити перелік способів захисту права інтелектуальної власності судом, а саме застосування разового грошового стягнення замість застосування способів захисту, встановлених пунктами 3 і 4 частини другої цієї статті (вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності). Застосування разового грошового стягнення здійснюється за заявою відповідача за умови, якщо право інтелектуальної власності було порушено відповідачем ненавмисно і без недбалості.

Передбачається витребування інформації щодо походження і мережі розповсюдження товарів або послуг, що порушують право інтелектуальної власності. До ЦПК та ГПК вносяться аналогічні зміни, які передбачають, що під час розгляду справи про порушення прав

інтелектуальної власності за вмотивованим клопотанням позивача суд може постановити ухвалу про витребування інформації щодо походження і мережі розповсюдження товарів або послуг, що порушують право інтелектуальної власності. Клопотання позивача повинно стосуватися лише тієї інформації, що є необхідною для встановлення походження і мережі розповсюдження товарів або послуг, що порушують право інтелектуальної власності. Така інформація повинна включати:

- повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я, по батькові – для фізичних осіб) та адресу осіб, щодо яких є достатні підстави вважати, що вони є виробниками, розповсюджувачами чи іншими попередніми володільцями таких товарів або послуг, у тому числі осіб, що здійснюють оптову чи роздрібну торгівлю такими товарами або послугами;
- відомості щодо кількості та ціни на вироблені, доставлені, поставлені, отримані чи замовлені товари або послуги.

Передбачаються положення, якими власникам об'єктів інтелектуальної власності (промислових зразків, винаходів, корисних моделей і т.д.) порушники зобов'язані відшкодувати завдану майнову шкоду шляхом відшкодування збитків чи виплати компенсації та/або завдану немайнову (моральну) шкоду (наразі відшкодовують тільки збитки).

Ухвалення Закону в цілому забезпечує виконання зобов'язань, взятих Україною відповідно до Угоди про асоціацію, адаптацію національних актів до законодавства ЄС, досягнення європейського рівня захисту прав інтелектуальної власності, удосконалення захисту прав інтелектуальної власності у судовому порядку.

Висновки. За оцінками впливових міжнародних організацій сьогодні українське законодавство в цілому відповідає міжнародним нормам і стандартам щодо захисту прав інтелектуальної власності. [12, с. 60] Його вдосконалення проходило в останні роки у зв'язку з приєднанням у 2008 р. України до Світової організації торгівлі і переговорів про створення Зони вільної торгівлі і підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Водночас українське законодавство потребує подальшої модернізації, зокрема з урахуванням того, які істотні зміни відбулися у міжнародній системі охорони авторських і патентних прав.

Реформування законодавства з права інтелектуальної власності є надзвичайно важливим фактором для розвитку інноваційної економіки, креативних індустрій та підвищення інвестиційної привабливості держави. Важливий також вектор напрямку, заданий Угодою про асоціацію: саме її вимоги забезпечують введення актуальних змін, що стосуються процедури оформлення та оскарження патентних прав, визначення термінів та приведення їх до стандарту актів ЄС, боротьбу зі зловживанням патентними правами та «патентним троллінгом». Слідкуючи за реальним станом правовідносин у сфері винахідництва та постійно удосконалюючи відповідне законодавство, Україна пришвидшує процес вступу до Європейського Союзу, виконуючи вимоги щодо права інтелектуальної власності, які становлять значну частину Угоди про асоціацію.

Запровадження змін, передбачених прийнятими за цей час законами, їх реалізація, допоможе Україні досягнути європейського рівня охорони та захисту прав інтелектуальної власності, впровадить ефективний механізм захисту прав та призведе до зростання економіки нашої держави.

Використана література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/print1484549121500660#n2820
2. Конституція України від 28.06.1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. 23.06.2022 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes>
4. Ukraine: EU report notes important steps taken in the implementation of the reform agenda, 26 July 2023, Brussels. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_4706
5. Гладь Ю. О., Тарасенко Л. Л. Становлення та розвиток законодавства про промислову власність в Україні. Форум Права. 2020. URL: http://forumprava.pp.ua/files/006-017-2020-3-FP-Glado,Tarasenko_3.pdf

6. Цивільний Кодекс України. 16.01.2003 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
7. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період 2020–2025 роки https://drive.google.com/file/d/1oqjabxZiTempwJjaZsO1NoLt7fvP_qxj/view
8. Інформація про реформу правової охорони та захисту інтелектуальної власності. Міністерство економіки України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=f68343c1-6637-4e6f-a381-68b3fcd01f42&title=InformatsiiaProReformuPravovaOkhoronaTaZakhistIntelektualnoiVlasnosti&isSpecial=true>
9. Програма співробітництва між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності на 2018–2019 від 06.10.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999_001-17#Text
10. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності» від 16.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20>
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 943-р «Про Національний орган інтелектуальної власності» від 13 жовтня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-2022-%D1%80#Text>
12. Макода В. Є. Оптимізація правової системи охорони права інтелектуальної власності в Україні: теоретичні та практичні аспекти. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 2. С. 58–63.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2014). Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [The Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy* № 75, art. 2125. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/print1484549121500660#n2820
2. Verkhovna Rada of Ukraine (1996). *Konstytutsiia Ukrainy* [Constitution of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
3. Government Portal (23.06.2022). *Ukraina otrymala status kandydata na chlenstvo v YEES* [Ukraine obtained EU candidate status]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrymala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> [in Ukrainian].
4. Ukraine: EU report notes important steps taken in the implementation of the reform agenda, 26 July 2023, Brussels. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_4706
5. Forum Prava (2020). Hladio Y. O., Tarasenko L. L. Stanovlennia ta rozvytok zakonodavstva pro promyslovu vlasnist v Ukraini. [Establishment and development of legislation on industrial property on Ukraine]. Retrieved from: http://forumprava.pp.ua/files/006-017-2020-3-FP-Glado,Tarasenko_3.pdf [in Ukrainian].
6. Verkhovna Rada of Ukraine (2003). *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 No 435-IV* [Civil Code of Ukraine of January 16, 2003, No 435-IV]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
7. Derzhavna systema pravovoi okhorony intelektualnoi vlasnosti (16.12.2019). *Parlamentski slukhannia*, No 5, 2019. *Natsionalna stratehia rozvytku sfery intelektualnoi vlasnosti na period 2020–2025 roky*. [National strategy for development of the field of intellectual property for the period of 2020–2025]. Retrieved from: https://drive.google.com/file/d/1oqjabxZiTempwJjaZsO1NoLt7fvP_qxj/view [in Ukrainian].
8. The Ministry of economy of Ukraine. *Informatsia pro reformu pravovoi okhorony intelektualnoi vlasnosti*. [Information about the reform of protection of intellectual property]. Retrieved from: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=f68343c1-6637-4e6f-a381-68b3fcd01f42&title=InformatsiiaProReformuPravovaOkhoronaTaZakhistIntelektualnoiVlasnosti&isSpecial=true> [in Ukrainian].
9. Verkhovna Rada of Ukraine (06.10.2017). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, No 100, art. 3107. *Prohrama spivrobitnytstva mizh Ministerstvom ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy ta Vsesvitnoyu orhanizatsiyeyu intelektualnoi vlasnosti na 2018–2019*. [Program of cooperation between the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine and the World Intellectual Property Organization for 2018–2019]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999_001-17#Text [in Ukrainian].

10. Verkhovna Rada of Ukraine (16, 2020). *Holos Ukrainy*, No 17. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo stvorennia natsionalnoho orhanu intelektualnoi vlasnosti. [On Amendments to Some Laws of Ukraine Regarding the Creation of a National Intellectual Property Authority]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20> [in Ukrainian].
11. The Cabinet of ministers of Ukraine (28.10.2022). *Ofitsynyi visnyk Ukrainy*, No 87, art. 5400. Deiaki pytannia Natsionalnoho orhanu intelertualnoi vlasntosti. [Some issues of the National Intellectual Property Authority]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
12. Makoda V. Y. Optyimizatsiia pravovoi systemy okhorony prava intelektualnoi vlasnosti v Ukraini: teoretychni ta praktychni aspekty. [Optimization of the legal system of protection of intellectual property rights in Ukraine: theoretical and practical aspects]. *Naukovyi visnyk publichnoho i pryvatnoho prava* (2017), No 2, page 58–63.

Yakoviuk I., Maryniv I., Tovstan Yu. The reform of the patent legislation in Ukraine

Reform of Ukraine's patent legislation is underway with a focus on harmonization with EU legislation. The new legislation introduces several long-awaited tools that bring patent protection in Ukraine closer to the system in place in the EU. The vector of development of Ukraine's regulatory framework is undoubtedly related to bringing the provisions of various branches of law and legislation in the field of intellectual property in line with the obligations undertaken by Ukraine under the Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part.

The article focuses on a general overview of the development of Ukrainian patent legislation from its inception after the establishment of Ukrainian independence to the period of reforms, the development and introduction of new legislation, and the harmonization of Ukrainian legislation with the European Union Law. Institutional novelties are also considered, including the Ukrainian National Office of Intellectual Property and Innovation, its establishment, and functions.

In addition, the article analyzes the laws of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Reform of Patent Legislation" and "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Strengthening the Protection of Intellectual Property Rights", their content and compliance with the legislative framework of the European Union. Both laws contain important changes, some of them are quite long-awaited and designed to solve problems that negatively affected the development of science and industry in Ukraine years earlier.

The progress of national legislation on patent law is critically important for attracting investments and economic development of the country, therefore the topic of researching problems and achievements in this area through the prism of the Association Agreement and the requirements set before us by the European course of Ukraine remain relevant for today.

Key words: *patent protection in Ukraine, intellectual property, adaptation of legislation, the Association Agreement, European path of development, reform of legislation, innovations, science.*